

Turizm Fakültesi Öğrencilerinin Bölümlerinden Beklentileri Üzerine Bir Araştırma* (A Study on the Expectations of Tourism Faculty Students From Their Departments)

** İbrahim GÜNDOĞDU ^a

Nurzaada ESENKADYR KIZI ^b

^a Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Bişkek-Kırgızistan
(ibrahim.gundogdu@manas.edu.kg) <https://orcid.org/0000-0003-1360-1924>

^b Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bişkek-Kırgızistan
(ms.nurzaada@gmail.com) <https://orcid.org/0000-0001-8966-6420>

MAKALE GEÇMİŞİ

ÖZ

Gönderim Tarihi:

12.11.2022

Kabul Tarihi:

22.12.2022

Anahtar Kelimeler:

Turizm,
Turizm eğitimi,
Öğrenci beklentileri,
Kırgızistan.

Keywords:

Tourism,
Tourism Education,
Students' Expectations,
Kyrgyzstan.

Makalenin Türü: Araştırma Makalesi

****Sorumlu Yazar:**

İbrahim GÜNDOĞDU

E posta:

ibrahim.gundogdu@manas.edu.kg

Bu çalışmada; Kırgızistan- Türkiye Manas Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölümden beklentilerinin araştırılması amaçlanmaktadır. Bu amaçla öğrencilerin beklentilerinin demografik özelliklerine (cinsiyet, bölüm ve sınıf) göre farklılık gösterip göstermediği analiz edilmiştir. Öğrenciler tarafından mevcut durumun değerlendirilmesi program yöneticilerine farklı bir bakış açısı sağlamak ve çok yönlü değerlendirme imkânı sunmaktadır. Verilerin toplanması amacıyla araştırmanın örneklemini oluşturan Turizm Fakültesi öğrencilerine anket uygulanmış ve elde edilen veriler istatistiksel analizlere tabi tutulmuştur. Elde edilen bulgular, öğrencilerin kayıt olmadan önce bölüm hakkındaki bilgi düzeylerinin düşük ya da hiç olmadığını göstermektedir. Öğrencilerin fakülteyi çeşitli kriterler açısından değerlendirmeleri sonucunda en yüksek ortalamayı "kütüphane imkânları" alırken en düşük ortalamayı "mezuniyet sonrası iş imkânları" almıştır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm ve sınıflar ile öncelik, beklenti ve değerlendirmeleri arasında da istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Elde edilen bulguların bir taraftan aday öğrencilerin fakülte ve bölüm tercihleriyle ilgili bilgilendirilmelerinde izlenecek doğru stratejiler açısından üniversite ve fakülte yönetimine; diğer yandan da mevcut öğrencilerin hem okulların fiziki ve eğitimsel imkânları bakımından hem de mezuniyet sonrasında sektöre daha kolay adapte olabilmeleri açısından okul ve işletmelerin kararlarına ışık tutabileceği düşünülmektedir.

ABSTRACT

The aim of the study is to determine expectations of Kyrgyz-Turkish Manas University Tourism Faculty students from the department they study in. For this purpose, it has been analyzed whether the expectations of the students differ according to their demographic characteristics (gender, department and year). The evaluation of the current situation from the students' point of view provides a different perspective to the faculty leadership and offers a versatile evaluation opportunity. To collect data on the students of the Faculty of Tourism, who made up the sample of the study, a questionnaire was applied, and the data obtained were subjected to statistical processing. The obtained data show that the level of students' knowledge about the department was low or even absent before application. As a result of the students' evaluation of the teaching staff according to various criteria, "library facilities" received the highest average score, and "employment opportunities after graduation" received the lowest average score. Statistically significant differences were also found between students' departments and the year of study, their priorities and expectations. The results obtained, on the one hand, can help the faculty and university leadership in terms of the right strategies to follow when informing future students about the teachers' and faculties' preferences; on the other hand, it is believed that current students can shed light on the decisions of university and enterprises both in terms of universities' physical and educational capabilities, and in terms of their easier adaptation to the industry after graduation.

Makalenin Künyesi: Gündoğdu, İ. ve Esenkadyr Kızı, N. (2022). Turizm Fakültesi Öğrencilerinin Bölümlerinden Beklentileri Üzerine Bir Araştırma. AHBVÜ Turizm Fakültesi Dergisi, 25 (2), 214-229.

* Çalışmanın bir kısmı, 18-20 Ekim 2022 tarihinde düzenlenen 20. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi'nde özet bildiri olarak sunulmuştur.

1. GİRİŞ

Turizmde eğitim ve öğretim, son yıllarda turizme verilen önemin artmasıyla birlikte daha da önem kazanmıştır. Turizm endüstrisinin büyümesini teşvik edecek herhangi bir politika, endüstrinin her seviyesinde yeterli sayıda eğitilmiş insanın bulunmasına bağlı olmalıdır (Avcıkurt, 2000). Turizm eğitimi bireyi yorumlamak, değerlendirmek ve analiz etmek için bir dizi ilke ve gerekli becerileri veren sürece odaklanmaktadır. Diğer bir ifadeyle, öğrencinin eleştirel yeteneklerini geliştirerek mesleki ve entelektüel gelişim sağlamaktadır (Cooper ve Shepherd, 1997). Bunun yanı sıra turizm endüstrisinin en önemli rekabet unsurları kalite ve hizmettir. Bu kapsamda rekabette öne çıkmak isteyen işletmelerin hizmet kalitesini artırmaları gerekmektedir. Bu da nitelikli insan gücü anlamında turizm okulları mezunlarının sektörde çalışmaları ile mümkündür (Pelit ve Güçer, 2006).

Birçok ülke turizm faaliyetlerinde etkinliği artırmak ve turizm pazarında güçlenmek için turizm eğitime büyük önem vermektedir. Bunun en önemli göstergesi ülkelerin turizm eğitimi verecek kurumlar açmalarıdır (Ünlüöner ve Boylu, 2005). Turizm eğitimi veren kurumların temel amacı, turizm sektöründe çalışan personele temel eğitim vermek ve genel dünya anlayışına uyarlanmış yönetim tekniklerini öğretmektir. Bu sürecin yeni kavramları, fikirleri ve teknikleri anlatmak, turizm bilincini ve felsefesini eğitimin tüm alanlarına yerleştirmek, turizm sektörünün gelişimine katkıda bulunan ve nihayetinde turizm alanında bilgili ve nitelikli personel ve yöneticiler yetiştirmek olduğu söylenebilir (Akıncı, 2015).

Bu araştırma ile öğrencilerin Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Turizm Fakültesinin bölümlerine kaydolarken, fakülte hakkında ne ölçüde ve hangi kaynaktan bilgi sahibi olduklarının tespit edilmesi, bilgilendirmeye yönelik doğru stratejilerin uygulanmasını sağlayacaktır. Ayrıca öğrencilerin Turizm Fakültesi bölümlerini tercih etme sebeplerinin, okula devam ettikleri süre içerisinde ne yönde ve ne şekilde değiştiğinin belirlenmesi, okulda uygulanan eğitim programlarının işleyişinin ve içeriğinin düzenlenebilmesi konusunda bilgi verebilecektir. Aynı şekilde öğrencilerin halen devam ettikleri bölümle ilgili memnuniyet durumlarının tespit edilmesi, mevcut programlarda öğrenci beklentilerinin karşılanması konusunda geri bildirim sağlayacaktır. Bu kapsamda yapılan çalışmaların geri bildirim sağlanması ve uygulama sonuçlarının izlenebilmesi, turizm eğitime yönelik alınan kararların isabet oranını da artırabilecektir. Bu sayede öğrencilerin uygulanan eğitim programlarından tatmin düzeyi ve buna bağlı olarak verilen eğitimin kalitesi de olumlu yönde değişecektir.

Sonuç olarak iyi eğitilmiş turizm personelinin sektörde vereceği hizmetin daha kaliteli olması beklenmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Turizmin yapısından dolayı işlerin halen iş gücüyle yürütüldüğü bir sektör olması kolay istihdam olanaklarını ve kalifiye personel ihtiyacını beraberinde getirmiştir. Bunun yanında yüz yüze ilişkilerin yoğunluğu, mesleki bilginin yanı sıra davranış olarak eğitilmiş insana olan ihtiyacı da artırmaktadır. Yerel halkın turistlere karşı tutumlarını iyileştirebilmek için yine eğitimin önemi büyüktür. Gerek çalışanlar gerekse halk düzeyinde ortaya çıkan eğitim ihtiyacına bağlı olarak, eğitim bilimleri ile yaşanan yakın bilgi alış verişi turizm eğitimi gibi bir alt disiplinin ortaya çıkmasına neden olmuştur (Kozak, 2012).

Turizm eğitimini mesleki eğitimin bir dalı olarak değerlendirmek önemlidir. Mesleki eğitim bireyi ekonomik ve sosyal hayatın çeşitli sektörlerinde istihdam edebilmek için geliştirmeyi amaçlayan teknolojiler ve ilgili bilimlerin çalışma ve pratik becerilerinin kazanılmasını içeren eğitim süreçlerini ifade etmektedir. Mesleki eğitim bireylerin bugünün iş dünyasında ihtiyaç duyulan işgücü türleri için hazır olmasına imkan sağlamaktadır (Yazıcı vd., 2015). Turizm mesleki eğitimi ise teorik ve pratik öğrenimin yanında meslek ahlakının ve mesleğin temel prensiplerinin verildiği bir eğitimidir (Üzümcü vd., 2015).

Literatürde beklenti kavramı daha çok müşteri memnuniyeti ve hizmet kalitesine yönelik çalışmalarda karşımıza çıkmaktadır. Ancak eğitim alanında yapılan çalışmalarda da popüler hale gelmiştir. Bu kapsamda benzer çalışmalar şu şekilde derlenmiştir:

Osmanoğlu ve Yaşa (2018), lise öğrencilerinin öğrenim gördükleri okullarına yönelik beklentilerini belirlemek amacıyla 15 öğrencinin katıldığı nitel bir araştırma yapmıştır. İçerik analizi yönteminden yararlanılarak analiz edilen veriler ışığında öğrenciler idare, öğretmenler, dersler, öğrenim materyalleri, fiziksel mekan, kıyafet ve kantin kategorilerinde beklentilerini belirtmişlerdir.

Zeytinoğlu (2012) üniversiteye yeni başlayan muhasebe bölümü öğrencileri üzerinde yaptığı bu çalışmada öğrencilerin yükseköğretimden beklentilerini, üniversite eğitimi için ne kadar motive olduklarını ve yükseköğretime ne kadar hazır olduklarını tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu kapsamda Dumlupınar Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Muhasebe bölümüne 2011 yılında kayıt yaptıran birinci sınıf öğrencilerinden anket tekniği ile veriler

toplanmıştır. Araştırma sonucunda en temel bulguların öğrencilerin motivasyonlarının üst düzeyde olduğu ve başarılı olacaklarına inandıkları olduğu söylenebilir.

Akıncı (2015) çalışmasında meslek yüksekokullarında verilen turizm eğitiminin değerlendirilmesini farklı bir perspektiften yapmıştır. Araştırmada turizm eğitimini, alanla ilgili olan kamu yöneticileri, akademisyenler, sivil toplum örgütleri ve yöneticilerin gözünden değerlendirmiştir. Veriler odak grup yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma sonucunda mesleki turizm eğitim veren okullarda bazı yetersizliklerin olduğu ve sektörle işbirliklerinin istenilen düzeyde olmadığı ortaya çıkmıştır.

Chung ve Yang (2013) bu çalışmada konaklama işletmeciliği meslek yüksekokulu öğrencilerinin üniversite eğitiminden beklentilerini incelemiştir. Veriler Tayvan'da bulunan bir meslek yüksekokulunda okuyan on öğrenciden yarı yapılandırılmış görüşme yöntemiyle elde edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin üniversite eğitiminin mesleki beceri ve bilgilerini geliştirebileceği ve gelecekte istihdam edilebilirliklerine yardımcı olabileceğini düşündüğü sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca iyi bir turizm programında, uygun hazırlanmış ekipmanın, endüstriyel ve uluslararası staj fırsatlarının ve uluslararası programlara katılım kolaylığının yer alması; temel unsurlar açısından, uluslararası içerik ve kalitenin, profesyonel teknik eğitimin, yabancı dil eğitiminin, yönetim becerisi ve disiplinler arası içeriklerin olması beklendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Boylu (2009) araştırmasında Türkiye'deki Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri öğrencilerinin beklenti ve değerlendirmelerini incelemiştir. Araştırmada veriler anket aracılığıyla 8.707 öğrenciden elde edilmiştir. Araştırma sonucunda ulaşılan en temel bulgular; öğrencilerin okumakta oldukları Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi ile ilgili öncelik, beklenti ve değerlendirmeleri ile; okumakta oldukları okulun bulunduğu bölge faktörü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ve öğrenim görülen okulla ilgili kayıt öncesi düşük düzeyde olan bilgilerinin, öğrenim süreci içerisinde kısmen de olsa yükseldiği şeklindedir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı, Modeli ve Hipotezleri

Bu çalışmada, Kırgızistan - Türkiye Manas Üniversitesi Turizm Fakültesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin öğrenim gördükleri programa yönelik öncelik, beklenti ve

değerlendirmelerine ilişkin algılarının demografik değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada Boylu'nun (2004) tez çalışmasında kullandığı ölçekten yararlanılmıştır.

İlişkisel tarama türündeki bu araştırmanın hipotezleri aşağıdaki gibidir:

H₁: Öğrencilerin cinsiyetleri ile öğrenim gördükleri fakülteye yönelik öncelik, beklenti ve değerlendirmeleri arasında anlamlı farklılık vardır.

H₂: Öğrencilerin okumakta oldukları sınıflar ile öğrenim gördükleri fakülteye yönelik öncelik, beklenti ve değerlendirmeleri arasında anlamlı farklılık vardır.

H₃: Öğrencilerin okumakta oldukları bölümler ile öğrenim gördükleri fakülteye yönelik öncelik, beklenti ve değerlendirmeleri arasında anlamlı farklılık vardır.

Araştırma ile ulaşmak istenilen diğer amaçlar aşağıdaki maddelerde sıralanmaktadır.

- Öğrencilerin fakülte hakkındaki, fakülteye girmeden önceki bilgi seviyeleri ve bilgi kaynakları.
- Öğrencilerin bu fakülteyi tercih etme sebepleri.
- Tercih sebeplerinin eğitim süresince değişime uğrayıp uğramadığı.
- Öğrencilerin fakülteye yönelik memnuniyet düzeyleri.
- Öğrencilerin eğitim süresince, fakültenin amacına uygunluğu ile ilgili değerlendirmeleri.
- Öğrencilerin eğitim ortalaması ile ilgili değerlendirmeleri.
- Öğrencilerin, fakültenin programındaki sektör stajı ile ilgili değerlendirmeleri.
- Öğrencilerin, okuldaki rehberlik hizmetlerine yönelik değerlendirmeleri.
- Öğrencilerin, okul tarafından kendilerine sunulan sosyal ve kültürel faaliyetlere yönelik değerlendirmeleri.
- Öğrencilerin, bu mesleğe ilişkin tutumları.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın verileri tam sayım yapılması hedeflenerek anket tekniği ile toplanmıştır. Araştırmanın evrenini 2021-2022 öğretim yılında Kırgızistan - Türkiye Manas Üniversitesinin Turizm Fakültesinde öğrenim görmekte olan tüm öğrenciler oluşturmaktadır. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığından alınan bilgilere göre Nisan 2022 tarihi itibarıyla fakültede öğrenim görmekte olan hazırlık sınıfı hariç toplam 486

öğrenciden 179 tanesine anket uygulanabilmiştir. Bu rakam bazı öğrencilerin okulda olmamaları, bazı öğrencilerin ankete katılmak istememeleri, bazı anket formların eksik ya da hatalı doldurulması sebebi ile analize dahil edilmemeleri vb. nedenlerden kaynaklanmıştır. Ancak yine de analize dahil edilen 179 anket formunun evreni temsil edebileceği düşünülmektedir. Ayrıca araştırma öncesinde bilim etiğine uygunluk izni başvurusu yapılmış, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından 25 Nisan 2022 tarihinde etik açıdan uygun olduğuna yönelik rapor alınmıştır.

3.3. Veri Analizi

Araştırmada kullanılan ölçek uzman görüşlerinden ve 30 öğrencinin katıldığı bir pilot çalışmadan yararlanılarak uygun hale getirilmiştir. Anket formları aracılığı ile elde edilen veriler, uygun veri analiz programı ile bilgisayara girilerek işlenmiştir. Verilerin raporlanması, değerlendirilmesi ve yorumlanmasında, frekans ve yüzde dağılımı, ortalama değer ve varyans analizleri gibi tanımlayıcı istatistik yöntemlerden yararlanılarak gerçekleştirilmiştir. Ayrıca verilerin sunumunun daha anlaşılır hale getirilmesi amacı ile çeşitli tablolardan yararlanılmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin, demografik ve tanımlayıcı bilgileri Tablo 1'deki gibidir.

Tablo 1. Katılımcıları tanımlayıcı bilgiler

Bölüm	f	%	Cinsiyet	f	%
Turizm ve Otel İşletmeciliği	64	35,8	Kadın	44	24,6
Gastronomi ve Mutfak Sanatları	48	26,8			
Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği	67	37,4	Erkek	135	75,4
Sınıf	f	%	Ailenizin reisinin mesleği	f	%
1. Sınıf	68	38	Memur ve memur emeklisi	10	11,2
2. Sınıf	53	29,6	İşçi ve işçi emeklisi	34	19,0
			Serbest meslek	36	20,1
3. Sınıf	31	17,3	Ev hanımı	23	12,8
			Çiftçi ve çiftçi emeklisi	25	14,0
4. Sınıf	27	15,1	Esnaf/Sanatkar	3	1,7
			Diğer	37	20,7
			Cevapsız	1	0,6
Ailenizin aylık toplam geliri (Som)	f	%	Halen kalmakta olunan yer	f	%
5000-14999	10	5,7	Ailemin yanı	53	29,6
15000- 24999	33	18,6	Akrabalarımın yanı	35	19,6
25000-34999	35	18,5	Özel Yurt	8	4,5
35000-44999	21	11,7	Arkadaşlarla birlikte evde	30	16,8
45000-54999	16	9	Üniversitenin öğrenci evi	40	22,3
55000 ve üzeri	16	9	Diğer	12	6,7
Cevapsız	48	26,8	Cevapsız	1	0,6

Tablo 1'deki bulgulara baktığımızda, araştırmaya katılan öğrencilerin sırasıyla Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği (%37,4), Turizm ve Otel İşletmeciliği (%35,8), Gastronomi ve Mutfak Sanatları (%26,8) bölümlerinde okuduğu görülmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğunu (%75,4) erkek öğrenciler oluştururken kadın öğrencilerin sayısı (%24,6) daha azdır. Yine katılımcıların sırasıyla 1. sınıf (%38), 2. sınıf (%29,6), 3. sınıf (%17,3) ve 4. sınıfta (%15,1) okuduğu görülmektedir. Katılımcılara aile reisinin mesleği sorulduğunda büyük çoğunluğunun diğer seçeneği işaretlediği görülmüştür. Bunu serbest meslek (%20,1) ve işçi ve işçi emeklisi (%19,0) seçeneğini işaretleyenler takip etmektedir. Yine katılımcıların çoğunluğunun ailelerinin aylık toplam gelirlerinin 15000 -24999 som (%18,6) ve 25000 ve 34999 som (%18,5) aralığında olduğu görülmüştür. Ancak katılımcıların %26,8'i bu soruyu yanıtsız bırakmıştır. Son olarak araştırmaya katılanların yaklaşık üçte birinin (%29,6) ailesinin yanında kaldığı görülmüştür. Bu seçeneği üniversitenin öğrenci evinde (%22,3) ve akrabalarının yanında (%19,6) seçeneğini işaretleyenler takip etmiştir.

Katılımcıları tanımlayıcı bilgilerin ardından ilk olarak araştırmaya katılan öğrencilerin turizm fakültesi tercihleri ve mezuniyet sonrası yapmayı düşündükleri işlere ilişkin değerlendirmeleri incelenmiştir. Bu kapsamda araştırmanın bazı sorularına yanıt aranmıştır.

Tablo 2. Araştırmaya katılan öğrencilerin Turizm Fakültesi tercihleri ve mezun olduktan sonra yapmak istedikleri işlere ilişkin değerlendirmelerinin dağılımı

Değerlendirilen Konular	f	%
Öğrenim görülen Fakülteye kayıt biçimi		
ORT (Merkezi sınav ile)	74	41,3
Manas ÖSYM sınavı ile	102	57,0
Diğer	3	1,7
Toplam	179	100
Öğrenim görülen Fakülte ile ilgili tercih öncesi bilgi seviyeleri		
Hiçbir bilgisi yok	63	35,2
Kısmen bilgisi var	83	46,4
Yeterince bilgisi var	32	17,9
Cevapsız	1	0,6
Toplam	179	100
Öğrenim görülen okulla ilgili kayıt öncesi bilgi kaynakları		
Ailesi	20	11,2
Öğretmenleri	11	6,1
Akrabaları	17	9,5
Medya (TV ve gazeteler)	5	2,8
Bu okulun öğrencileri ve mezunları	29	16,2
Sosyal medya	29	16,2
Diğer	5	2,8
Cevapsız	63	35,2
Toplam	179	100
Öğrenim görülen Fakülteyle ilgili kayıt yaptırmadan önce ve sonrasındaki kanaat değişimi		
Umduğumdan daha kötü buldu	7	3,9
Kanaati değişmedi	38	21,2

Umdüğumdan daha iyi buldu	71	39,7
Cevapsız	63	35,2
Toplam	179	100
Öğrenim görülen Fakültenin öncelikli tercih nedenleri		
Turizm sektöründe çalışmak	98	54,7
Akademik kariyer yapmak	24	13,4
Tercihini bilinçli değildi	36	20,1
Diğer	17	9,5
Cevapsız	4	2,2
Toplam	179	100
Mezuniyet olunduktan sonra yapmak istenilen öncelikli işler		
Kırgızistan'da turizm sektöründe çalışmak	26	14,5
Kırgızistan'da turizm dışında başka işlerde çalışmak	12	6,7
Yurtdışında turizm sektöründe çalışmak	69	38,5
Yurtdışında turizm dışında başka işlerde çalışmak	16	8,9
Yüksek lisans yapmak	14	7,8
Kendi işimi kurmak	35	19,6
Diğer	6	3,4
Cevapsız	1	0,6
Toplam	179	100
Mezun olunduktan sonra turizm sektöründe alınması umulan görevler		
Üst kademe yönetici	76	42,5
Orta kademe yönetici	27	15,1
Ara kademe personel	10	5,6
Yardımcı personel	4	2,2
Diğer	9	5,0
Cevapsız	53	29,6
Toplam	179	100
Turizm sektöründe (staj dahil) çalışma süreleri		
Çalışmadı	57	31,8
6 aydan az çalıştı	63	35,2
6-12 ay arasında çalıştı	30	16,8
12 aydan fazla çalıştı	28	15,6
Cevapsız	1	0,6
Toplam	179	100
Öğrenim görülen Fakültede verilen eğitimin iyi bir turizmci olmak için yeterliliği		
Yeterli değil		
Emin değil	15	8,4
Yeterli	62	34,6
Cevapsız	101	56,4
Toplam	179	100
Öğrenim görülen okuldan memnuniyet düzeyleri		
Memnun değil	5	2,8
Kararsız	30	16,8
Memnun	139	77,7
Cevapsız	5	2,8
Toplam	179	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu (%57,4) fakülteye kayıtlarını Manas ÖSYM [öğrenci seçme ve yerleştirme] sınavını kazanarak kayıt yaptırmıştır. Öğrencilerin kayıt öncesi bilgi düzeylerine bakıldığında yaklaşık yarısının (%46,4) kısmen bilgisinin olması ve yaklaşık 3'te birinin (%35,2) hiçbir bilgisinin olmaması dikkat çekmektedir. Bilgisi olan öğrencilerin bilgi kaynakları genellikle sosyal medya (%16,2) ve bu fakültede okuyan öğrenciler veya mezunlarıdır (%16,2). Fakülteye kayıt yaptıran öğrencilerin büyük bir bölümünün kayıt öncesi ve kayıt sonrası kanaatlerinin pozitif yönlü değiştiği ("Umdüğumdan

daha iyi buldum” %39,7) görülmüştür. Araştırmaya katılan öğrencilerin fakülteyi tercih nedenlerinin daha çok turizm sektöründe çalışmak olduğu (%54,7) ve mezuniyet sonrası yapmayı düşündükleri öncelikli işlerinin yurtdışında turizm sektöründe çalışmak (%38,5) olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bununla birlikte öğrencilerin yaklaşık yarısına yakını (%42,5) mezuniyet sonrasında turizm sektöründe üst kademe yönetici olarak görev olmayı ummaktadır. Yine araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bölümünün turizm sektöründe (staj dahil) 6 aydan az çalıştığı (%35,2) ya da sektörde hiç çalışmadığı (%31,8) görülmüştür. Son olarak öğrencilerin yarısından fazlası öğrenim gördükleri fakültede verilen eğitimin iyi bir turizmcilik için yeterli olduğunu (%56,4) ve öğrenim görülen fakülteden memnun olduklarını (%77,7) belirtmişlerdir.

Tablo 3. Öğrencilerin değişik kriterler açısından öğrenim gördükleri fakülteyi değerlendirmelerine ait frekans yüzdeleri, aritmetik ortalamalar ve standart sapmalar

	Çok Kötü	Kötü	Orta	İyi	Çok İyi	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Eğitim araç ve gereçleri	0,6	3,4	13,5	32	50,6	4,28	0,864
Sektör stajı uygulaması	1,7	5,6	16,9	29,8	46,1	4,12	0,997
Derslere ait kitap vb. kaynaklar	2,9	4,6	16,6	33,7	42,3	4,08	1,013
Derslik, atölye ve laboratuvarlar	3,4	4,0	12,4	26,0	54,2	4,23	1,039
Kütüphane imkânları	1,7	1,2	7,5	17,3	72,3	4,57	0,822
Danışmanlık hizmetleri	5,1	3,4	11,9	22,6	57,1	4,23	1,111
Sosyal ve kültürel faaliyetler	1,7	3,4	13,5	29,8	51,7	4,26	0,934
Mezuniyet sonrası iş imkânları	1,7	9,0	20,3	34,5	34,5	3,90	1,029

Tablo 3’te, araştırmaya katılan öğrencilerin değişik kriterler açısından eğitim aldıkları fakülteyi değerlendirmelerine yönelik frekans yüzdeleri, aritmetik ortalamalar ve standart sapmalar yer almaktadır. Tablo 3’e göre öğrencilerin, fakültelerini en olumlu değerlendirdikleri konular “kütüphane imkânları” ve “eğitim araç gereçleri”dir. Öğrencilerin en olumsuz değerlendirmeleri ise “mezuniyet sonrası iş imkânları”na yönelik gerçekleşmiştir.

Araştırmada öğrencilerin eğitim gördükleri okulla ilgili öncelik ve beklentilerini ölçmeye yönelik bazı sorular kullanılmıştır. Ancak değerlendirmelerini ölçmek için bir değerlendirme ölçeği kullanılmış ve güvenilirliği test edilmiştir. Yapılan test sonucunda 8 maddeden oluşan değerlendirme ölçeğinin Cronbach’s Alpha katsayısı 0,850 olarak belirlenmiştir. Bir ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.00 ile 1.00 arasında değişir ve genelde 0.60 ve üzeri düzeyde

olması beklenir (Yıldız ve Uzunsakal, 2004). Bu araştırmada Cronbach Alpha: 0,850 olduğu için sorular arasındaki içsel tutarlılığın yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 4’te araştırmanın birinci hipotezi olan H₁ hipotezi t-testi kullanılarak test edilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin cinsiyetleri ile eğitim aldıkları fakülteye yönelik öncelik, beklenti ve değerlendirmelerine ilişkin t-testi sonuçları

	Grup	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	p
Öğrenim görülen fakülteyi öncelikli tercih nedenleri	Erkek	44	1,6905	,97501	-1,044	173	0,082
	Kadın	134	1,8872	1,09166			
Mezun olunduktan sonra yapılması düşünülen öncelikli işler	Erkek	44	3,8409	1,89176	1,008	176	0,108
	Kadın	134	3,5373	1,67985			
Öğrenim görülen okulun değerlendirilmesi	Erkek	44	4,0702	,75228	-1,544	176	0,214
	Kadın	134	4,2544	,66417			

Öğrencilerin cinsiyetleri ile eğitim aldıkları fakülteye yönelik öncelik, beklenti ve değerlendirmelerine ilişkin t-Testi analizi sonuçları baktığımızda (Tablo 4) istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu kapsamda H₁ hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin okudukları sınıflar ile eğitim aldıkları fakülteye yönelik öncelik, beklenti ve değerlendirmelerine ilişkin varyans analizi sonuçları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalama Kare	F	p
Öğrenim görülen okulu öncelikli tercih nedenleri	Gruplar arası	2,562	3	0,854	0,749	0,524
	Grup içi	194,958	171	1,140		
	Toplam	197,520	174			
Mezuniyet sonrası yapılması düşünülen öncelikli işler	Gruplar arası	18,845	3	6,282	2,129	0,098
	Grup içi	513,408	174	2,951		
	Toplam	532,253	177			
Öğrenim görülen okulun değerlendirilmesi	Gruplar arası	4,124	3	1,375	2,990	0,033
	Grup içi	80,004	174	0,460		
	Toplam	84,128	177			

Tablo 5’te ise H₂ hipotezi olan “Öğrencilerin okumakta oldukları sınıflar ile eğitim aldıkları fakülteye yönelik öncelik, beklenti ve değerlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır” önermesi test edilmiştir. Tablodan da anlaşılacağı gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin sınıflarına göre öncelik, beklenti ve değerlendirmelerine ilişkin varyans analizi sonucunda, sadece öğrenim görülen okulun değerlendirilmesi konusunda istatistiksel olarak 0.033 düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur.

Bu farkların hangi sınıflar arasında olduğunu görebilmek için post hoc testlerinden LSD testi kullanılmıştır. Tablo 6'dan da görülebileceği gibi 2. sınıfta okuyan öğrenciler ile 3. sınıfta okuyan öğrenciler (0,004) arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre H_2 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 6. “LSD” testi sonuçları

Sınıflar		Ortalama fark	p
2. sınıf	3. sınıf	0,44221*	0,004
* 0.001 düzeyinde anlamlı			

Bir sonraki adımda araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları bölümlere göre öğrenim gördükleri okulla ilgili öncelik, beklenti ve değerlendirmelerine ilişkin H_3 hipotezi test edilmiştir (Tablo 7). Bu kapsamda yapılan varyans analizi sonucu istatistiksel olarak anlamlı farklılık (0,004) tespit edilmiştir. Farklılıkların turizm ve otel işletmeciliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler ile gastronomi ve mutfak sanatları bölümünde öğrenim gören öğrenciler (0,003) ve seyahat işletmeciliği ve turizm rehberliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler arasında (0,017) olduğu tespit edilmiştir (Tablo 8). Buna göre H_3 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 7. Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları bölümler ile öğrenim gördükleri okulla ilgili öncelik, beklentilerine ve değerlendirmelerine ilişkin varyans analizi sonuçları

Varyans Kaynağı			Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalama Kare	F	p
Öğrenim görülen okulu öncelikli tercih nedenleri	Gruplar arası		6,182	2	3,091	2,779	0,065
	Grup içi		191,338	172	1,112		
	Toplam		197,520	174			
Mezuniyet sonrası düşünülen öncelikli işler yapılması	Gruplar arası		5,194	2	2,597	,862	0,424
	Grup içi		527,059	175	3,012		
	Toplam		532,253	177			
Öğrenim görülen okulun değerlendirilmesi	Gruplar arası		4,700	2	2,350	5,178	0,007
	Grup içi		79,428	175	0,454		
	Toplam		84,128	177			

Tablo 8. “LSD” testi sonuçları

Bağımlı değişken	Bölümler	Ortalama fark	p	
Öğrenim görülen okulun değerlendirilmesi	Turizm ve Otel İşletmeciliği	Gastronomi ve Mutfak Sanatları	-,39000*	0,003
		Seyahat işletmeciliği ve Turizm Rehberliği	-,28281*	0,017

* 0.001 düzeyinde anlamlı

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Eğitim-öğretim süreçleriyle ilgili öğrenci değerlendirmelerine yönelik yapılan çalışmaların öneminin artması, öğrenci bakış açısıyla mevcut durumun değerlendirilmesini, makul istek ve ihtiyaçlar doğrultusunda da gerekli düzenlemelerin yapılmasını beraberinde getirmektedir. Bu çalışmada da, turizm fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin beklentilerini belirlemeye yönelik durum tespiti yapılarak fakültenin konuyla ilgili mevcut durumunun çeşitli kriterler açısından ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaçla yapılan değerlendirmelerde öğrencilerin cinsiyet, bölüm ve sınıflarına göre öncelik, beklenti ve değerlendirmeleri arasındaki farklılıklar incelenmiştir.

Konuyla ilgili öne çıkan bazı değerlendirmeler ve yapılan testler sonucu aşağıdaki gibidir:

- Araştırmaya katılan öğrencilerin kayıt öncesi bilgi düzeylerinin düşük olması veya hiç olmaması, bilgisi olanların ise bilgi kaynaklarının genellikle sosyal medya ve bu fakültede okuyan öğrenciler veya mezunlar olması üniversitenin ve fakültenin tanıtım faaliyetlerini artırmaya yönelik çalışmalar yapması gerektiğini ortaya koymaktadır.
- Fakülteye kayıt yaptıran öğrencilerin büyük bir bölümünün kayıt öncesi ve kayıt sonrası kanaatlerinin pozitif yönlü olduğu görülmüştür ancak az da olsa bir bölümünün kanaatlerinin negatif yönlü olduğu dikkate alınmalı ve bunun nedenleri incelenerek çözüm yolları aranmalıdır.
- Büyük bir bölümünün fakülteyi tercih nedenlerinin turizm sektöründe çalışmak ve mezuniyet sonrası yapmayı düşündükleri öncelikli işlerin yurtdışında turizm sektöründe çalışmak olan öğrencilerin yaklaşık yarısına yakını mezuniyet sonrasında turizm sektöründe üst kademe yönetici olarak görev olmayı ummaktadır. Dolayısıyla

öğrencilerin bilinçli bir şekilde bu fakülteyi seçtiği söylenebilirken mezuniyet sonrası beklentilerinin çok yüksek olması, kısa vadede hayal kırıklığı yaşama ihtimallerine de işaret etmektedir. Bu konularda öğrencilerin bilinçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılması önem arz etmektedir.

Öğrencilerin değişik kriterler açısından öğrenim gördükleri fakülteye yönelik değerlendirme sonuçları şu şekilde özetlenebilir:

- Araştırmaya katılan öğrencilerin memnuniyet düzeylerinin en yüksek olduğu ifade “kütüphane imkanları” şeklindeyken memnuniyet düzeylerinin en az olduğu ifade “mezuniyet sonrası iş imkanları” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu neticede öğrencilerin gelecek kaygılarını azaltmak amacıyla kariyer günleri daha sık düzenlenebilir ve kariyer planlamalarına yönelik seminerler verilmesi önerilebilir.
- Düşük ortalamaya sahip olan bir diğer ifade ise “danışmanlık hizmetleri”dir. Bu alandaki sorunu belirlemek için fakültenin öğretim elemanlarına ve idari personeline yönelik benzer bir çalışma yapılarak sorunlar belirlenebilir ve bu kapsamda iyileştirmeler yapılabilir.

Son olarak ise, öğrencilerin cinsiyetleri, okumakta oldukları sınıflar ve okumakta oldukları bölümler ile öğrenim gördükleri fakülteye yönelik öncelik, beklenti ve değerlendirmeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığı test edilmiştir. Bu kapsamda kurulan üç hipotezden “Öğrencilerin okumakta oldukları sınıflar ile öğrenim gördükleri fakülteye yönelik öncelik, beklenti ve değerlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır” ve “öğrencilerin okumakta oldukları bölümler ile öğrenim gördükleri fakülteye yönelik öncelik, beklenti ve değerlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır” şeklindeki ikisi kabul etmiştir. Sonuç olarak ikinci sınıfta okuyan öğrencilerin üçüncü sınıfta okuyan öğrencilere göre eğitim gördükleri fakülteden daha yüksek memnuniyete sahip olduğu görülmüştür. Bunun yanında gastronomi ve mutfak sanatları ve seyahat işletmeciliği ve turizm rehberliği bölümlerindeki öğrencilerin de memnuniyet oranının turizm ve otel işletmeciliği bölümünde okuyan öğrencilerden daha yüksek olduğu da yine ortaya çıkmıştır.

Bu araştırma, Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Turizm Fakültesinde 2021-22 eğitim-öğretim döneminde öğrenim gören ve araştırmaya katılan öğrenciler ile sınırlıdır. Sonraki araştırmalarda, araştırmanın belirli bir periyotta tekranlaması ve sonuçların

karşılaştırılması fakültenin gelişiminde fayda saylayacaktır. Ayrıca diğer fakültelere ve üniversite geneline yönelik öğrenci beklentilerinin incelenmesinin de yararlı olacağı düşünülmektedir.

6. KAYNAKÇA

- Akıncı, Z. (2015). Meslek Yüksekokullarında Verilen Turizm Eğitiminin Değerlendirilmesi: Bir Odak Grup Çalışması, *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 5(1), 43-59.
- Avcıkurt, C. (2000). Education and Training in Tourism in Turkey: Problems and Prospects, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 282-297.
- Boylu, Y. (2004). Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Okul Amacına Yönelik Beklentilerinin Değerlendirilmesi, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Boylu, Y. (2009). Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Okullara İlişkin Beklenti ve Değerlendirmeleri, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(4), 933-954.
- Chung, Y. ve Yang, C. (2013). Hospitality Major Vocational High School Students' Expectations on University Education, *Higher Education Studies*, (3), 60-66.
- Cooper, C. ve Shepherd, R. (1997). The relationship between tourism education and the tourism industry: Implications for tourism education, *Tourism Recreation Research*, 22(1), 34-47.
- Kozak, M. A. (2012). Genel Turizm Bilgisi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Osmanoğlu, A. E. ve Yaşa, R. (2018). Lise Öğrencilerinin Okul Beklentileri, *Journal of Turkish Studies*, 13(19), 1291-1312.
- Pelit, E. ve Güçer, E. (2006). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğiyle İlgili Etik Olmayan Davranışlara ve Öğretmenleri Etik Dışı Davranışa Yönelten Faktörlere İlişkin Algulamaları, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), 95-119.

- Ünlüöner K. ve Boylu Y. (2005). Türkiye’de Yüksek Öğretim Düzeyinde Turizm Eğitimindeki Gelişmelerin Değerlendirilmesi, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(12), 11-32.
- Üzümcü, T. P., Alyakut, Ö., ve Günsel, A. (2015). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin, Mesleğin Geleceğine İlişkin Bakış Açıları, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(33), 179-199.
- Yıldız, D. ve Uzunsakal, E. (2018). Alan Araştırmalarında Güvenilirlik Testlerinin Karşılaştırılması Ve Tarımsal Veriler Üzerine Bir Uygulama, *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 14-28.
- Yazıcı, H., Türkmen, B., ve Aydemir, Y. (2015). Dünyada ve Türkiye’de Mesleki Eğitim ve Önemi, 4th International Vocational Schools Symposium, Yalova Üniversitesi, Yalova, 1630-1638
- Zeytinoğlu, E. (2012). Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Motivasyonu ve Beklentileri Üzerine Bir Araştırma: Dumlupınar Üniversitesi Örneği, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (53), 103-116.

Çıkar Çatışması Beyanı: Çalışmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Katkı Oranı: Yazarlar çalışmaya eşit katkı sağlamışlardır.

Etik Kurul İzin Belgesi: Araştırma verilerinin toplanabilmesi için Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulunun 27 Nisan 2022 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, etik açıdan uygunluğu için etik kurul izni alınmıştır. (Sayı: R.30.2022/BAYEK-6456)

A Study On The Expectations of Tourism Faculty Students From Their Departments

İbrahim GÜNDOĞDU

Kyrgyz-Turkish Manas University, Faculty of Tourism

Nurzaada ESENKADYR KIZI

Kyrgyz-Turkish Manas University, Graduate School of Social Sciences

Extensive Summary

In this case; It deals with the suggestions, expectations and evaluations of the students studying at the Faculty of Tourism of Kyrgyz-Turkish Manas University regarding the program they attend, as well as the relationship between gender, department and classes. The program to evaluate the current functioning of the data provides a different perspective on their structure and offers multiple and different evaluation opportunities. For this purpose, a questionnaire was applied to the current students studying at the Faculty of Tourism, which constitutes the target audience of the research, and the obtained data were subjected to various statistical analyzes. Within the scope of the research, which aims to conduct a complete census, information obtained from the university's student affairs department shows that as of April 2022, there are 486 students enrolled in the Faculty of Tourism. However, the number of questionnaires subjected to analysis was 179 due to reasons such as some students not being at school or not wanting to participate in the survey during the period when the questionnaires were applied, and some incomplete or incorrectly completed questionnaires were eliminated.

Analysis of the perceiving program shows that the shadow of information in the previous record is low or absent. As a result of the evaluation of the faculties in terms of their different qualities, "library services" got the highest average, while "post-graduation job assistants" got the lowest average. There are also statistically significant differences between sections and classes that study groups, and readers, expectations, and evaluations. Most of the data obtained from this case, in terms of the correct strategies to be followed in informing the candidate about their faculty and department preferences, and to the faculty university administrations; On the other hand, it is thought that the existing ones can shed light on the school and its preferences both in terms of physical and educational assistance of schools and in terms of allowing them to adapt to the sector more easily after graduation.